

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گروه‌های تروریسم تکفیری در کشورهای اسلامی

تألیف
حسین صابری

پژوهشکده اطلاعات

موسسه چاپ و انتشارات
دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

۱۳۹۵

عنوان و نام پدید آورنده: گروه‌های تروریسم تکفیری در کشورهای اسلامی / تألیف حسین صفدری.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۳۸ص، ش. ۵۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: گروه‌های تروریسم تکفیری در کشورهای اسلامی

موضوع: IS (Organization)

موضوع: تروریسم -- کشورهای اسلامی -- عراق -- سوریه

موضوع: Syria -- Iraq -- Terrorism - Islamic countries

موضوع: تکفیر

موضوع: Excommunication

شناسه افزوده: شبکه اطلاعات و امنیت ملی، موسسه چاپ و انتشارات

شناسه افزوده: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، پژوهشکده اطلاعات

رده‌بندی کنگره: ۷۱۳۹۵ س ۲: ۳۲/۵ H

رده‌بندی دیویی: ۶۵۸/۴۰۲۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۴۳۹۴۰

مشخصات

عنوان: گروه‌های تروریسم تکفیری در کشورهای اسلامی

تألیف: حسین صفدری

تهیه و تحقیق: پژوهشکده اطلاعات

ناشر: موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۱۴۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۱۱-۰۷-۹

تهران: صندوق پستی ۱۴۳۸ - ۱۶۷۶۵

«تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلی یا جزئی به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت،

تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.»

تلفن: ۲۲۴۶۹۷۳۹

سخنی با خواننده

نام تروریسم همیشه با وحشت و اضطراب همراه بوده و مبانی فکری آن بر ایجاد اختلال و بی‌نظمی برای رسیدن به وحشت ملی و فشار بر حاکمیت بوده است. تروریسم ابزار دست دولت‌ها و نظام‌هایی است که قصد برهم زدن نظم را در سطوح ملی داشته‌اند. با تحولات به وجود آمده در منطقه غرب آسیا پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و مدیریت همت ائمه‌ال دافع مقدس توسط جمهوری اسلامی ایران، بروز دو جنگ منطقه‌ای تحت عناوین مقابله با تروریسم بین‌المللی (جنگ با افغانستان) و مبارزه با سلاح‌های کشتار جمعی (جنگ با عراق و سرنگونی صدام) در دستور کار قدرت‌های بزرگ قرار گرفت و منطقه دچار تحولات جدی گردید. مدیریت جریان‌های به ظاهر اسلامی اما خارج از قواعد اسلام همچون طالبان، عربستان و اسلام ترکیه‌ای، با سناریوی اسلام هراسی در دستور کار بازیگران تجاوز در منطقه قرار گرفت و داعش در رویکردی افراطی، سستی و تکفیری در منطقه تعریف مدیریت گردید. در بستر پیدایش داعش، اسلام مورد حمله این تفکر قرار گرفت و با حمایت جریان‌های سلطه در عراق و سوریه کاروان‌هایی از افراد مسلمان نمای تکفیری به آرایش قراخ حمله به اماکن و نوامیس و اعتقادات و باورهای مردم پرداختند.

چگونگی شکل‌گیری، سرایت و دوام ظاهری این تفکر را سخنری جای بحث و گفتگوی فراوان دارد. هر چند در سنوات جاری کتب چندی در این خصوص به رشته تحریر درآمده است اما به نظر می‌رسد موضوع آنقدر با اهمیت بوده که پرداختن به زوایای جزئی و کلی آن بایستی در دستور کار مؤسسات و بنیادهای تحقیقاتی کشور قرار گیرد. چراکه داعش نه یک تفکر و نه یک برداشت بلکه جریانی فکری-انحرافی است که با توجه به بسترهای ناراضیتی در میان کشورهای اسلامی و خصوصاً مسلمانان انتشار یافته و در جهان به عنوان یک رسوب فکری در حال گسترش است. شناخت و آگاهی نسبت

به این جریان فکری انحرافی می‌تواند مسئولین امر را در راستای واکنش‌نمودن جوانان مسلمان در مقابله با جریان تکفیری یاری رساند و جهان اسلام را از این خطر افیونی محافظت نماید.

پژوهشکده اطلاعات با فرض دانستن ضرورت پرداختن به مسائل روز و مأموریت‌های اطلاعاتی، از آنجایی که داعش را زاینده سازمان‌های اطلاعاتی حریف و مأموریت یافته در مسیر هدایت آنان می‌داند، بخشی از تولیدات خود را به این موضوع اختصاص داده است. هم‌اکنون محققان اطلاعاتی - امنیتی در این خصوص به هر چه آشکارتر شدن زوایای این موضوع کمک خواهند کرد.

پژوهشکده اطلاعات

فهرست مطالب

۳	 سخنی با خواننده
۱۰	 مقدمه
۱۹	فصل اول: گستره‌ی بحث افیایم، تروریسم در کشورهای اسلامی
۲۱	 گفتار اول: تروریسم در محدوده پیرامونی
۲۱	 الف. عراق
۲۴	 ب. پاکستان
۲۵	 ج. افغانستان
۲۷	 د. سوریه
۲۹	 هـ. یمن
۳۰	 گفتار دوم: تروریسم در محیط فرایرهمون
۳۰	 الف. لیبی
۳۲	 ب. مصر
۳۶	 ج. نیجریه
۳۷	 د. سومالی
۳۹	 هـ. آسیای مرکزی
۴۲	 و. هند
۴۵	فصل دوم: شکل‌گیری و مبانی فکری گروه‌های تروریستی
۵۰	 گفتار اول: اندیشه سیاسی
۵۰	 الف. مواجهه با آمریکا و غرب
۵۱	 ب. مسئله‌ی فلسطین

- ج. اقلیت‌های دینی ۵۲
- د. نظام‌های حکومتی ۵۲
- هـ. کارگزاران حکومتی ۵۳
- و. دانشمندان درباری ۵۳
- ز. دموکراسی ۵۴
- ح. شیعه ۵۴
- ط. مذاهب اهل سنت ۵۵
- ی. تصوف ۵۷
- ک. گروه‌های مبارز و انقلابی خارج از چارچوب جریان‌های تکفیری ۵۸
- ل. جریان‌های ایک ۵۸
- م. ملی‌گرایان ۵۸
- گفتار دوم: میزان پابندگی به مبانی دینی ۵۹
- گفتار سوم: مزیت‌ها و فرصت‌ها ۶۰
- الف. بهره‌گیری از انگیزه‌های اسلادی و معنوی ۶۱
- ب. بهره‌مندی از پشتوانه‌های مالی ۶۱
- ج. افزایش ظرفیت عملیاتی ۶۱
- د. حفظ وضعیت آفتدی ۶۲
- هـ. تشکیل دولت بر اساس تئوری خلافت ۶۲
- گفتار چهارم: چالش‌های فرارو ۶۳
- الف. نارضایتی عمومی و فقدان پایگاه مردمی ۶۳
- ب. اختلافات داخلی ۶۶
- فصل سوم: مهم‌ترین گروه‌های تکفیری تروریستی ۷۳**
- گفتار اوّل: القاعده و شاخه‌های آن ۷۳
- اوّل: سازمان مرکزی القاعده ۷۷
- دوم: گروه‌های وابسته ۸۰
- گفتار دوم: طالبان ۸۶
- گفتار سوم: دولت اسلامی عراق و شام (داعش) ۹۰

۱۰۲.....	گفتار چهارم: احرار الشام.....
۱۰۳.....	گفتار پنجم: جيش الاسلام.....
۱۰۵.....	گفتار ششم: جبهه الشاميه.....
۱۰۷.....	فصل چهارم: آثار و پیامدهای بحران تروریسم در کشورهای اسلامی
۱۰۷.....	گفتار اول: امنیتی و راهبردی.....
۱۰۹.....	گفتار دوم: اجتماعی و انسانی.....
۱۱۰.....	گفتار سوم: اقتصادی.....
۱۱۳.....	فصل پنجم: افاندگرایی، ابزاری برای مهار اسلام گرایی و مقابله با انقلاب اسلامی
۱۱۴.....	گفتار اول: تلقی جدید از گرایش فزاینده مردم جهان به اسلام.....
۱۱۸.....	گفتار دوم: انزجار افاندگرایی می جهان اسلام از سیاست های آمریکا.....
۱۱۹.....	گفتار سوم: گرایش فزاینده به گفتمان انقلاب اسلامی.....
۱۲۲.....	گفتار چهارم: اسلام و ایران هراسی راهبرد نظام سلطه برای تقابل با انقلاب اسلامی.....
۱۲۲.....	الف. اسلام هراسی.....
۱۲۵.....	ب. ایران هراسی.....
۱۳۶.....	گفتار پنجم: مدیریت یا مهار سایر جریان های فعال در جهان اسلام.....
۱۳۷.....	الف. حکومت های وابسته عربی.....
۱۳۷.....	ب. جریان اخوان المسلمین.....
۱۴۱.....	ج. جریان سلفی، جهادی و تکفیری.....
۱۴۲.....	د. محور مقاومت.....
۱۴۵.....	فصل ششم: راهبرد مهم ترین بازیگران منطقه ای و فرامنطقه ای
۱۴۵.....	گفتار اول: راهبرد ایالات متحده آمریکا.....
۱۴۷.....	الف. منافع و اولویت های آمریکا.....
۱۵۲.....	ب. مؤلفه های اصلی راهبرد آمریکا.....
۱۵۴.....	ج. برنامه ی عملیاتی آمریکا در زمینه تروریسم.....
۱۵۷.....	د. تحلیل راهبرد منطقه ای آمریکا.....
۱۶۴.....	گفتار دوم: راهبرد روسیه.....

- گفتار سوم: راهبرد ترکیه..... ۱۶۶
- گفتار چهارم: راهبرد رژیم صهیونیستی..... ۱۶۸
- گفتار پنجم: راهبرد جریان‌های سلفی جهادی و تکفیری..... ۱۷۳
- الف. راهبرد القاعده..... ۱۷۳
- ب. راهبرد داعش..... ۱۷۶
- فصل هفتم: راهبرد و نقش عربستان در مدیریت افراط‌گرایی..... ۱۷۹**
- گفتار اول: مؤلفه‌های مؤثر در موفقیت راهبرد نیابتی..... ۱۸۱
- الف. مزیت‌های عربستان برای اجرای نقش نیابتی..... ۱۸۱
- ب. چالش‌ها و نقاط ضعف عربستان..... ۱۸۲
- گفتار دوم: مهم‌ترین نظام‌ها، آمریکا از تعقیب راهبرد نیابتی..... ۱۸۳
- گفتار سوم: مهم‌ترین محورهای راهبرد عربستان سعودی در معادلات منطقه..... ۱۸۳
- گفتار چهارم: نقش سازمان ملل در تقویت نقش نیابتی به عربستان..... ۱۸۵
- گفتار پنجم: سناریوی مطلوب منطقه، راهبرد آمریکا و عربستان..... ۱۸۶
- گفتار ششم: عوامل مؤثر در شکل‌گیری اسلام‌گرایی - عربی علیه جمهوری اسلامی ایران..... ۱۸۷
- گفتار هفتم: تأثیر اجرای سناریوی غربی - عربی بر وضعیت ایران و محور مقاومت..... ۱۸۸
- فصل هشتم: جمهوری اسلامی ایران و پدیده‌ی تروریسم تکفیری..... ۱۹۱**
- گفتار اول: مواضع و رویکردهای جمهوری اسلامی ایران..... ۱۹۴
- جریان تکفیری در نگاه مقام معظم رهبری..... ۱۹۴
- گفتار دوم: رویکردها و اقدامات عملیاتی جمهوری اسلامی ایران..... ۲۰۵
- فصل نهم: چشم‌انداز امنیت و خشونت در جهان اسلام..... ۲۰۷**
- گفتار اول: دستاوردها و منافع بازیگران از استمرار افراط‌گرایی..... ۲۱۰
- جمع‌بندی و تحلیل اطلاعات جداول مربوط به منافع و آسیب بازیگران..... ۲۱۵
- گفتار دوم: چشم‌انداز وضعیت کلان جریان‌های تکفیری و گروه‌های تروریستی..... ۲۱۵
- گفتار سوم: پیش‌بینی رفتار آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران..... ۲۲۲
- گفتار چهارم: پیش‌بینی روند افراط‌گرایی..... ۲۲۳

۲۲۵	فصل دهم: پیشنهادات و توصیه‌ها
۲۲۶	گفتار اول: پیشنهادات فرهنگی
۲۲۸	گفتار دوم: پیشنهادات سیاسی و حقوقی
۲۲۸	گفتار سوم: پیشنهادات میدانی
۲۳۰	فهرست منابع

مقدمه

«و من یقتل مؤمناً متعمداً أجر آیه جهنم خالداً فیها و غضب الله علیه و لعنه و اعد له عذاباً عظیماً» (نساء، آیه ۹۳)

کیفر هر کس که فرد با ایمانی را از روی عمد به قتل برساند، دوزخ است و جاودانه در آن خواهد بود، خداوند بر چنین شخص خشم می‌نماید و او را از رحمت خود به دور داشته و مجازات بزرگی برایش فراهم آورده است.

اسلام دین برادری، احترام به حقوق دیگران است. اری است، در فرهنگ اسلامی جان، مال و آبروی مسلمان و هر غیرمسلمانی که در ذمه‌ی مسلمان باشد، محترم شمرده شده است، امام باقر (علیه‌السلام) از رسول خدا (صلی‌الله علیه و آله) نقل کرده که آن حضرت فرموده است: «سباب المؤمن فسوق، و قتاله کفر و اکل لحم معصیه و حرمة ماله کحرمة دمه» (وسائل الشیعة، ج ۸، ص ۵۹۹، حدیث ۱۲)

یعنی ناسزاگفتن به مؤمن فسق (خروج از فرمان خدا) است و جنگ با او کفر (انکار خدا یا پیامبر) است و خوردن گوشت او معصیت است و احترام مال او همانند احترام خون

(جان) او است^۱؛ و در روایت دیگری ابان بن تغلب از امام باقر (علیه السلام) نقل کرده که فرمود: «وقتی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را به معراج بردند، پرسید: پروردگارا حال مؤمن نزد تو چگونه است؟ جواب آمد: ای محمد! کسی که دوست مرا اهانت کند، حقاً به جنگ با من برخاسته، و من نیز سریع‌تر از هر چیز به یاری دوستانم خواهم شتافت.^۲»

این در حالی است که امروز در کشورهای اسلامی و در منطقه‌ی غرب آسیا شاهد وضعیت متفاوتی هستیم، گروه‌های تکفیری به نام اسلام با خونسردی کامل به جان، مال و آبروی مسلمانان تعرض کرده و این را نشانه‌ی دین‌داری خود می‌دانند، در حالی که قرآن کریم به صراحت کیف هر کس که فرد با ایمانی را از روی عمد به قتل برساند، دوزخ برشمرده و چنین فتاری را مایه‌ی جاودانگی در عذاب الهی دانسته است.

در پی دامنه‌دار شدن کشتار و خشونت این سؤال در اذهان مطرح می‌شود که آیا درگیری‌های خشونت‌بار در جوامع اسلامی نتیجه‌ی اختلافات مذهبی است؟ یا آن‌که فتنه‌ی طایفه‌ای، آتشی است بر خرمن مسلمانان به دید آورندگان آن از یک‌طرف مسلمانان را از دم تیغ یکدیگر گذرانده و از سوی دیگر مسلمانان را برای اسلام‌هراسی خلق می‌کنند تا زمینه‌ی تبلیغات گسترده علیه اسلام را فراهم آورند. آیا واقعاً اسلامی که به استناد احکام آن پیکر بی‌جان مسلمانی را تکه‌تکه کرده، جگرش را در سینه درآورده و به دندان می‌کشند یا دیگری را زنده‌زنده می‌سوزانند، همان آئینی است که پیامبر رحمت (ص)، مبشر آن بوده است؟ آیا مفاهیم ارزشی اسلام تغییر یافته یا آن‌که مدعیان مسلمانو، آشکارا تعالیم رهائی‌بخش آن را نقض می‌کنند؟

۱. در مورد جمله سوم، توضیح لازم این است که مراد از خوردن گوشت مؤمن، غیبت کردن از او است. این تعبیر برگرفته از این آیه شریفه است «ولا یغتب بعضکم بعضا، ایحب احکم ان یاکل لحم اخیه میتا فکرمتموه»، (قرآن کریم سوره‌ی حجرات، آیه‌ی ۱۲)

۲. عن أبي جعفر (عليه السلام) قال: لما أسرى بالنبي قال: يا رب ما حال المؤمن عندك؟ قال: يا محمد من أهان لي ولما فقد بارزني بالمحاربة، وأنا أسرع شيء إلى نصرته أولياني، (الكافي، ج ۲، ص ۳۵۱).

این نوشتار ضمن میرا دانستن تعالیم اسلامی از خشونت، افراطی‌گری و تروریسم، به بررسی ابعاد، کارکرد و پیامدهای این رویکرد غیرانسانی و غیراخلاقی پرداخته و تا حدودی نقش بازیگران فرا منطقه‌ای در دمیدن روح اختلاف و دشمنی در بین مسلمانان را مورد کنکاش قرار داده و منافع بازیگران غربی از شعله‌ور شدن این فتنه را بررسی می‌کند.

تحولات امنیتی در غرب آسیا و کشورهای اسلامی به قدری در هم تنیده و پیچیده است که نمی‌توان فرجام و آینده‌ی روشنی برای آن پیش‌بینی کرد، به‌خصوص آن‌که بازیگران متعددی انگیزه‌های گوناگون در این حوادث نقش‌آفرینی می‌کنند، به گفته‌ی «پترا بکر»^۱ این حوادث از نظر پیچیده شده است که توضیح دادن آن حتی برای کارشناسان هم آسان نیست. (پایگاه اطلاع‌رسانی سچه وله، ۲۰۱۵/۰۶/۲۹)

آمارهای رسمی نشان می‌دهد خشونت و گروه‌های خشونت‌گرا پس از حوادث یازدهم سپتامبر در کشورهای اسلامی رشد چشم‌گیری داشته‌اند، این روند به دنبال دخالت نظامی آمریکا در افغانستان و عراق، شتاب بیشتری به خود گرفته است.

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، گسترش فعالیت‌های تروریستی و خشونت در کشورهای منطقه را نتیجه‌ی دخالت بیگانگان در این کشورها ارزیابی نموده است، او که در نشست سالیانه‌ی دبیران شورای امنیت ملّی سوریه «مجموعه‌ی بریکس»^۲ سخن می‌گفت، افزود: کشورهایی که گروه دولت اسلامی در آن فعال است تا پیش از این دخالت‌ها، هیچ‌یک از انواع رویکردهای تروریستی را به خود نایبند، وی ادامه داد: دخالت‌های غیرقابل قبول از سوی کشورهای بیگانه که فاقد پشتوانه از سوی شورای امنیت

۱. از کارشناسان «بنیاد علم و سیاست آلمان» در برلین.

۲. بریکس نام گروهی از قدرت‌های نوظهور اقتصادی است که از هم پیوستن حروف اول نام انگلیسی کشورهای عضو (برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی) تشکیل شده است، بریکس دربردارنده‌ی نیمی از جمعیت جهان است و ۲۸٪ قدرت اقتصادی دنیا را در اختیار دارد، تولید ناخالص داخلی این گروه ۱۳٫۶ تریلیون دلار آمریکا است.

سازمان ملل است^۱، به رویکردهای تروریستی دامن زده و عواقب خطرناکی خواهد داشت. (خبرگزاری دولتی روسیه «رینووستی»، ۲۶/۰۵/۲۰۱۵)

شناخت عوامل و پارامترهای مؤثر در رشد خشونت‌گرایی از جمله‌ی دغدغه‌های نخبگان جوامع مختلف است، «دکتر شوقی علام» مفتی مصر، عوامل بسیاری را زمینه‌ساز انتشار گروهک‌های تروریستی و افکار افراطی آن‌ها در بین جوانان می‌داند و معتقد است جهان به یک بررسی جامع در این باره نیازمند است تا علل جذب جوانان مسلمان خصوصاً جوانان ایرانی به سمت گروه‌های تروریستی را شناسایی کند. (www.iqna.ir، رسانه‌ها ۳۰، ۱۳۹۴)

خشونت‌گرایی بنیاداً را که خود را جهادگران اسلامی در دوران معاصر معرفی می‌نمایند، بر این باورند که اصطلاح جهاد شامل افراد یا سازمان‌هایی است که زیر پرچم لاله‌الاه و محمد رسول‌الله، علیه دشمنان اسلام دست به سلاح شده، جهاد در راه خدا را سرلوحه‌ی رفتار خود قرار داده‌اند و با حکم خدا، مسلمانان را در کشورهای عربی و اسلامی مبارزه می‌کنند. (عبدالحمید، ۲۰۰۴)

بر اساس این نگاه هر مجموعه‌ی سازمان‌یافته که از ظرفیت‌های خود برای ترویج اندیشه‌ی جهادی علیه حکومت‌های مرتد، قدرتهای استعماری مهاجم و هم‌پیمانان استعمارگران، استفاده کند، یا با انجام آموزش‌های اعتقادی و نظامی، تأمین تدارکات و تهیه‌ی آذوقه‌ی مورد نیاز، مبارزان مسلمان را مورد حمایت و پشتیبانی قرار دهد، سازمانی جهادگر محسوب می‌شود.

از آنجا که افراطیون دینی به‌طور عموم مخالفین خود را کافر قلمداد می‌کنند، تکفیری خوانده می‌شوند. آن‌ها معتقدند تمام حکومت‌های منطقه به دلیل بی‌توجهی به احکام اسلام در هنگام وضع قوانین، هم‌پیمانی با کفار و دشمنان اسلام در مناسبات بین‌المللی و اتخاذ

۱. اشاره به اقدام نظامی آمریکا و متحدان آن در سوریه است که از پائیز ۱۳۹۳ بدون مجوز شورای امنیت سازمان ملل به اجرا درآمد.

رویکردهای خصمانه علیه گروه‌های به اصطلاح جهادی، مرتد و خارج از ملت اسلامی هستند. برخی از رهبران این جریان، آن عده از علمای اسلامی را که در ساختارهای حکومتی کشورها حضور داشته و با نظام‌های سیاسی همکاری دارند را نیز مانند حکام این کشورها مرتد قلمداد می‌کنند، عمر عبدالحکیم^۱ معروف به «ابو مصعب السوری» در کتاب «دعوه المقاومة الاسلامیه العالمیه» در این زمینه می‌نویسد: «هریک از علمای مسلمان که در کنار حکومت‌های حائز قرار گیرند و با دفاع از این حکومت‌ها، مخالفان (اعم از افراد فعال در عرصه‌ی یداری اسلامی و عناصر جهادی) را خارج از دین تلقی کنند، از نظر گروه‌های جهادی، «افق حساب می‌آیند، گروه‌های جهادی در مورد میزان نفاق این دسته از علما دو نظریه ارائه کرده‌اند، بر مبنای نفاق آنان را در حد نفاق در عمل دانسته و آنان را مسلمان

۱. متولد ۱۹۶۸ در شهر حلب، یکی از اعضای گروه اخوان المسلمین سوریه بود که به دنبال درگیری نظامی میان این گروه با دولت سوریه به سرنگون شدن شدید اعضا و هواداران آن در (دهه ۸۰ میلادی) منجر شد. در ۲۵ سالگی به ترکیه و سپس اسپانیا، انگلیس، سودان و در نهایت افغانستان سفر کرد. وی در ابتدا خود را با نام مستعار ابو خالد السوری معرفی نمود. در افغانستان هویت جدید «ابو مصعب السوری» را برای خود برگزید. او ضمن ارتباط با گروه «نقاعه» به نزدیک‌ترین فرد به اسامه بن لادن رهبر آن تبدیل شد. از نوشته‌هایش پیداست که دیدگاهی کاملاً افراطی دارد. عبارات وی در مقدمه‌ی کتاب «دعوه المقاومة الاسلامیه العالمیه» نشان می‌دهد که در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۲۰۰۴ که تدوین کتابش را به اتمام رسانده، همواره در کشاکش مسائل مبارزاتی و در بین مجموعه‌ی نام «وایطی بسر برده است، نامبرده مدعی است که در زمینه‌های ادبی، فکری، نظامی، سیاسی و امنیتی فعال بوده داشته است، او ابعاد کلی کتابش را از سال ۱۹۹۰ (زمان حمله‌ی آمریکا به کویت)، در ذهن می‌پرورانده و در سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۱ (دوران حکومت طالبان بر افغانستان) ضمن همراهی و احياناً مباحثه با اسامه بن لادن بنیان‌گذار القاعده، یادداشت‌برداری‌هایی نیز به عمل آورده است. وی نهایتاً پس از حمله آمریکا به افغانستان و سقوط حکومت طالبان، به مدت سه سال (که از آن به عنوان سال‌های سخت و خشک یاد می‌کند) به مخفیگاه‌هایی که نامی از مکان آن نمی‌برد گریخته و یادداشت‌های خود را تنظیم و منتشر کرده است. عمر عبدالحکیم در جریان عملیات انتحاری در مقر احرار الشام (شمال حلب) به همراه حسان عبود فرمانده احرار الشام کشته شد.

دو رو) می‌دانند، ولی برخی دیگر از جهادیون، این دسته از علما را مانند فرمانروایان کافرانی مرتد به حساب می‌آورند، زیرا آن‌ها هیچ عذری در حمایت و تبعیت از این فرمانروایان ندارند و بدون اجبار و از روی علم به این عمل منافقانه تن می‌دهند. کار این عده از علمای درباری تا حدی بالا گرفته است که لشکرکشی علیه سرزمین‌های اسلامی را تأیید و صلح با یهود را مجاز می‌دانند و مهم‌ترین مقدسات اسلامی را مورد معامله قرار داده‌اند» (همان، ۷۹۵)

در بین جریان‌های شناخته‌شده تکفیری مجموعه‌هایی وجود دارند که بر کفر طایفه شیعه تصریح می‌کنند، البته این نگاه در بین تمامی آن‌ها عمومیت ندارد زیرا برخی از آن‌ها فقط طوایف اسماعیلیه و علوی را کافر و سایر طوایف شیعه را مسلمانانی گمراه و اهل بدعت برمی‌شمارند، بررسی این ادله‌ی هریک از این مجموعه‌ها برای اثبات مدعای خود چیست، یا اینکه چرا بین طوایف علوی و اسماعیلیه با شیعیان اثنی عشری فرق قائل می‌شوند، نیازمند بررسی جداگانه‌ای است که در این نوشتار مجال آن نیست.

این نوشتار بر آن است تا ضمن ارائه‌ی تئوری از مبانی فکری و بنیان‌های اعتقادی جریان سلفی، جهادی و تکفیری و با اشاره به خاستگاه قومی، اجتماعی و جغرافیایی نحله‌های این جریان در اقصی نقاط جهان اسلام، در گام اول، اهداف راهبردی فعال‌ترین و مهم‌ترین گروه‌های عضو جریان مذکور و سیاست‌های راهبردی و اجرایی قدرت‌های جهانی و بازیگران منطقه‌ای مخالف آن را بررسی کرده و در گام دوم، ارزیابی رویکرد جریان جهادی- تکفیری و رفتارهای سیاسی، امنیتی و راهبردی بازیگران فعال در این عرصه نسبت به گفتمان انقلاب اسلامی و امنیت جمهوری اسلامی ایران بپردازد. به منظور تحقق این هدف، پژوهش حاضر، «کارکردها و آینده‌ی گروه‌های تروریسم تکفیری در کشورهای اسلامی» را در ده فصل جداگانه به شرح زیر مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهد.

فصل اول، با نگاه ژئوپلیتیک به جغرافیای حضور و فعالیت گروه‌های مختلف سلفی، جهادی و تکفیری، به مطالعه رویکردهای عملیاتی این جریان در دو حوزه پیرامونی و فرا پیرامون می‌پردازد.

فصل دوم، ریشه‌های شکل‌گیری و بنیان‌های اعتقادی این جریان و اندیشه‌ی سیاسی رهبران آن را مورد توجه قرار داده و موضع سیاست‌گذاران جریان تکفیری در خصوص مهم‌ترین مسائل و چالش‌های موجود در جهان اسلام را تبیین نموده است. در این فصل، ضمن مقایسه رفتارها و رویکردهای عملی این جریان با شعارها و مبانی اعتقادی مورد ادعای آنان، میزان پایبندی آن‌ها به مبانی دینی را مورد واکاوی قرار می‌دهد.

فصل سوم، مهم‌ترین گروه‌های تکفیری و انشعابات آن‌را مورد توجه قرار داده و اهداف و خاستگاه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... هر کدام از این گروه‌ها را به تفکیک بیان می‌کند. فصل چهارم، آثار و پیامدهای تروریسم در کشورهای اسلامی را در سه گفتار امنیتی - راهبردی، اجتماعی - انسانی و اقتصادی مورد توجه قرار داده است.

فصل پنجم، در این فصل با توجه به تراش تصاعدی مردم جهان به اسلام و احساس خطر کشورهای غربی از تغییر ترکیب جمعیتی و نگاه مثبت مسلمانان در کشورهای اسلامی به الگوی انقلاب اسلامی، استفاده ابزاری کشورهای غربی از افراط‌گرایی، برای مهار اسلام‌گرایی و مقابله با انقلاب اسلامی مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل ششم، از آنجا که فعل و انفعالات مربوط به افراطی‌گری و تروریسم متأثر از رویکردها و عملکرد قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای است، در این فصل، راهبرد مهم‌ترین بازیگران در این حوزه مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل هفتم، با توجه به نقش ویژه عربستان سعودی در مدیریت و استفاده ابزاری از جریان‌های تکفیری برای پیشبرد اهداف داخلی و منطقه‌ای، همچنین مقابله با نفوذ جمهوری اسلامی ایران، در این فصل راهبردها و اقدامات اصیل و نیابتی این کشور به‌طور ویژه مورد توجه قرار گرفته است.

فصل هشتم، با عنایت به تهدیدات جریان‌های تکفیری علیه جمهوری اسلامی ایران و تلاش کشورهای غربی و منطقه‌ای برای چالش‌آفرینی فی‌مابین جمهوری اسلامی ایران و سایر مسلمانان سنی مذهب در کشورهای منطقه، در این فصل به مواضع و اقدامات جمهوری اسلامی در خصوص پدیده‌ی تروریسم تکفیری پرداخته شده است.

فصل نهم، دربردارنده مباحثی در خصوص چشم‌انداز امنیت و خشونت در جهان اسلام با نیم‌نگاهی به آینده گروه‌های تکفیری در منطقه می‌باشد.

و در فصل دهم، در سه گفتار جداگانه پیشنهادهای راهبردی معطوف به حوزه‌های فرهنگی، سیاسی - حقوقی و میدانی ارائه شده است.